

**Treći kongres Svjetske konferencije o ustavnom sudstvu
Seul, Republika Koreja, 28. septembra – 1. oktobra 2014.**

Ustavno sudstvo i socijalna integracija

Nacrt komunikea iz Seula (30.09.2014)

Svjetska konferencija o ustavnom sudstvu je održala svoj Treći kongres u Seulu, od 28. septembra do 1. oktobra, na poziv Ustavnog suda Republike Koreje.

Svjetsku konferenciju o ustavnom sudstvu čine 93 zemlje članice, koje imaju ustavni sud, vijeće, vrhovni sud ili ustavnu komoru (u daljnjem tekstu za sve se primjenjuje naziv „ustavni sud“) u Africi, Americi, Aziji i Evropi. Ona promovira ustavno sudstvo, koje se shvaća kao ustavno preispitivanje koje uključuje i sudsku praksu o ljudskim pravima – kao ključni element za demokratiju, zaštitu ljudskih prava i vladavine prava (član 1.2. Statuta Svjetske konferencije).

Pored delegacija iz 73 ustavna suda, u radu Trećeg kongresa, koji je brojao sveukupno 306 učesnika, sudjelovao je 21 ustavni sud koji ispunjava uvjete za članstvo, kao i tri međunarodna i regionalna suda.

Tema Trećeg kongresa, koju je predložio Sud domaćin a odobrio Biro Svjetske konferencije, je bila „Ustavno sudstvo i socijalna integracija“. Treći kongres se ovom temom bavio u četiri podteme:

1. Izazovi socijalne integracije u globaliziranom svijetu
2. Međunarodni standardi za socijalnu integraciju
3. Ustavni instrumenti koji poboljšavaju/koji se bave socijalnom integracijom
4. Uloga ustavnog sudstva u socijalnoj integraciji

Na osnovu odgovora na upitnike svaku podtemu je predstavio uvodničar skupa, a potom su o njoj raspravljali učesnici. Na konačnoj, završnoj sjednici, izvjestitelji su rezimirali uvodne prezentacije i diskusije sa svake sjednice.

Postoji široki opseg ovlasti ustavnih sistema, a sudjelovanje ustavnih sudova ovisi o ovlastima koje izvršavaju na osnovu ustava.

Dok neki sudovi imaju veoma široku nadležnost koja konkretno uključuje presuđivanje o socijalnim pravima, ovlasti drugih sudova se više odnose na građanska i politička prava, barem što se tiče tužbenih zahtjeva pojedinaca. Neki sudovi su razvili bogatu sudsku praksu o socijalnim pitanjima na osnovu prava na dostojanstvo, slobodu i jednakost, a u svjetlu načela proporcionalnosti. Druga grupa sudova prima žalbe samo od državnih tijela, a ne od pojedinaca. Konačno, neki sudovi su najaktivniji u kontroli izbora ili ustavnoj kontroli organskih ili institucionalnih zakona.

Bez obzira na ovu raznolikost nadležnosti, postojao je konsenzus među učesnicima Trećeg kongresa da njihov rad doprinosi socijalnoj integraciji, bilo da se odnosi direktno na socijalna prava, na građanska i politička prava, ili institucionalna pitanja.

U jednom trenutku svi ustavni sudovi se moraju baviti socijalnim pitanjima, bilo zato što moraju riješiti pravni sukob, koji se razvio između aktera u društvu, bilo zato što djeluju preventivno i moraju ispitati ustavnost zakona prije nego što oni stupe na snagu. U ovom slučaju, sud prevenira mogući sukob kroz apstraktnu kontrolu tako što poništava neustavne zakone koji mogu dovesti do socijalnih sukoba prije nego što zakoni stupe na snagu.

Ekonomska kriza, koja je zahvatila mnoge zemlje, prisiljava ustavne sudove da se suoče s ovim izazovom još hitnije. Tako u nekim zemljama budžetska smanjenja imaju za posljedicu da na unutrašnjem nivou dolazi do smanjenja usluga, što može dovesti do socijalnih problema. Nejednakosti između zemalja, ali i unutrašnji razdori, često vode ka ilegalnoj migraciji. U djelokrugu njihovih nadležnosti, zadatak ustavnih sudova je osigurati da, u takvom teškom kontekstu, nastave garantirati ustavna prava.

Svaka presuda ustavnog suda kojom se podržavaju ustav, demokratija, zaštita ljudskih prava i vladavina prava, ako se propisno provede, doprinosi socijalnoj integraciji jer rješava, s konačnom snagom, sporove koji bi inače mogli imati za posljedicu socijalni sukob. Ustavni sudovi stoga imaju ulogu pomiritelja u društvu, što je veoma važno za funkcioniranje demokratskih država koje poštuju zaštitu ljudskih prava i vladavinu prava.

Na temelju debata koje su vođene na Drugom kongresu Svjetske konferencije (Rio de Žaneiro, 16. do 18. januara 2011. godine), koje su se bavile neovisnošću ustavnih sudova kao generalnom temom, Biro Svjetske konferencije je odlučio da bi svaki kongres, pored generalne teme, trebao uključiti i pregled stanja o neovisnosti ustavnih sudova, zemalja članica Svjetske konferencije.

Treći kongres je uključio i jednu takvu vježbu pregleda stanja. Odgovori na upitnik o ovome pitanju, te rasprave na Trećem kongresu, pokazali su kako su neki sudovi i neke sudije zaista bili pod ozbiljnim pritiskom izvršne i zakonodavne vlasti, interesnih grupa, ali i medija, koji nekada pogrešno razumiju presude ili iskrivljuju sliku sudova. Ovo se obično dešava kada sudovi donose odluke koje se ne dopadaju drugim državnim vlastima. Nekolicina sudova je bila podvrgnuta žestokoj i drskoj kritici, gdje su čak doživjeli da se njihove presude nisu izvršavale, u nekim slučajevima budžet im je bio smanjen kao i njihove ovlasti, a neki sudovi su čak bili i raspušteni.

Učesnici pozivaju sudove, članove Svjetske konferencije, da se odupru nedopuštenom pritisku koji dolazi od drugih državnih vlasti kao i od interesnih grupa, te da svoje odluke donose samo na osnovu ustava i načela koji su sadržani u njima. Svjetska konferencija je, preko svoga Biroa, spremna ponuditi svoje usluge sudovima koji se nađu pod pritiskom. Dok Svjetska konferencija može pružiti samo moralnu podršku, solidarnost ekvivalentnih sudova, izražena kroz Svjetsku konferenciju, može biti od pomoći sudu kako bi bio u stanju oduprijeti se takvom pritisku.

Zatim, učesnici su obaviješteni, na promociji diskusije o saradnji oko rješavanja pitanja ljudskih prava, uključujući i mogućnost uspostave azijskog suda za ljudska prava zasnovanog na međunarodnim normama ljudskih prava, o inicijativi Ustavnog suda Republike Koreje da se poboljša zaštita ljudskih prava u regiji. Prepoznajući veliki doprinos međunarodnih sudova za ljudska prava u Evropi, Amerikama i Africi, zaštititi ljudskih prava u tim regijama kroz

djelotvorno provođenje međunarodnih normi o ljudskim pravima, učesnici ohrabruju azijske sudove učesnike da promoviraju takve diskusije.

Prva Generalna skupština Svjetske konferencije je izabrala ustavne sudove Austrije, Litvanije i Turske kao članove Biroa do sljedeće generalne skupštine, koja će se održati 2017. godine (član 4.b.1. Statuta).

Osmi sastanak Biroa Svjetske konferencije (Seul, 28. septembra 2014. godine) je odobrio finansijski izvještaj kojega je predstavila Venecijanska komisija Vijeća Evrope, koja djeluje kao Sekretarijat Svjetske konferencije, te je odobrio smjernice za prihvaćanje finansijskih doprinosa (član 4.b.7. Statuta).

Članovi Svjetske konferencije i sve ostale delegacije izražavaju iskrenu zahvalnost Ustavnom sudu Republike Koreje što su bili velikodušni domaćin Trećeg kongresa, koji je bio organiziran na izvanredan način, kao i Venecijanskoj komisiji na njenoj izvrsnoj sekretarskoj podršci.